

OŠETŘOVNÉ V PŘÍPADECH STŘÍDÁNÍ PŘI OŠETŘOVÁNÍ ČI PĚČI

Mgr. EVA HAMPLOVÁ

Ošetřovné je jednou z dávek nemocenského pojištění a zabezpečuje dávkou zaměstnance, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu ošetřování dítěte mladšího 10 let, jiného člena domácnosti anebo péče o dítě mladší 10 let.

Důvody ošetřování a péče vyjmenovává ustanovení § 39 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění (dále jen „ZNP“).¹

ZNP umožňuje ošetřujícímu v průběhu jednoho případu ošetřování či péče vystřídat se s druhou osobou (převzít za ni péči), ale pouze jednou. Důvodem je relativně krátká podpůrná doba 9, resp. 16 kalendářních dnů, během níž by rozšíření možnosti střídání nebylo praktické.

Nejčastěji se v praxi střídají rodiče dítěte nebo se u nemocného dítěte mohou vystřídat například matka s babičkou. Musejí ovšem splňovat podmínku společné domácnosti s ošetřovanou osobou. Splnění této podmínky se nevyžaduje pouze při péči (ošetřování) o dítě mladší 10 let uskutečňované rodičem.

V případech, kdy mají rozvedení rodiče dítě mladší 10 let svěřené do společné nebo střídavé péče, se za společnou považuje domácnost obou rodičů.

Jestliže se změní u ošetřované osoby diagnóza, jedná se stále o jednu potřebu ošetřování a nevzniká nárok na výplatu nové dávky.

Přestože je účel dávky jednoduše uchopitelný, činí v praxi určité problémy zorientovat se ve správných postupech při uplatnění nároku na ošetřovné v některých specifických situacích. Z tohoto důvodu si u nejčastějších z nich popíšeme postup na příkladech.

STŘÍDÁNÍ MEZI MATKOU A OTCEM OŠETŘOVANÉHO DÍTĚTE

Ošetřující lékař stanovil potřebu ošetřování u dítěte od 1. do 9. února, tj. po dobu 9 kalendářních dnů. Zaměstnankyně (matka dítěte) začala dítě ošetřovat od prvního dne potřeby, po 4 dnech musela nastoupit zpět do zaměstnání a v ošetřování dítěte od 5. kalendářního dne pokračoval otec.

Matka dovyplní a odevzdá svému zaměstnavateli tiskopis „Rozhodnutí o potřebě ošetřování (péče) – I. díl Rozhodnutí o vzniku potřeby ošetřování (péče) – žádost o ošetřovné“, které vystavil a potvrdil ošetřující lékař dítěte, a nechá si vystavit k datu ukončení své části ošetřování, tj. k 4. únoru, tiskopis „Potvrzení o trvání potřeby ošetřování (péče)“. Oba předá zaměstnavateli. Tím je osvědčena skutečnost, že nastala potřeba ošetřování a že trvala po určitou dobu (což je důležité jak pro osvědčení překážky v práci na straně zaměstnance, tak pro výplatu dávky za příslušné období). Matka se vrací do zaměstnání.

Otec dítěte, který ho přebírá od matky do ošetřování, musí vyplnit tiskopis „Žádost o ošetřovné osoby, která převzala ošetřování (péči)“. Tento tiskopis je ke stažení na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení v sekci Tiskopisy – ne-

nocenské pojištění, popř. si ho lze vyzvednout na jakékoliv správě sociálního zabezpečení. Tento tiskopis pak společně s „II. dílem Rozhodnutí o ukončení ošetřování (péče)“ odevzdá svému zaměstnavateli. Tak je zřejmé, že jde o případ převzetí ošetřování. Dále je osvědčeno, od kterého dne je péče převzata a ke kterému dni skončila.

Zaměstnavatel matky i otce dítěte k zaslaným tiskopisům vyplní tiskopis „Příloha k žádosti o dávku“ a vše odešle příslušné okresní správě sociálního zabezpečení. Ta poté dávku posoudí, vypočítá a zašle zaměstnanci dle jeho volby buďto na složenku, nebo na účet.

Je možné, že ošetřující lékař stanoví potřebu ošetřování na delší dobu, než je podpůrní doba daná zákonem. Zaměstnanec může zůstat s ošetřovanou osobou po celou dobu potřeby ošetřování, ale po skončení podpůrní doby, za kterou náleží dávka, již ošetřuje bez nároku na výplatu ošetřovného.

STŘÍDÁNÍ MEZI MANŽELEM ŽENY PO PORODU A JINÝM ČLENEM DOMÁCNOSTI

Zaměstnankyně, která má doma 5leté dítě, se vrátila po porodu z nemocnice. Není schopna se postarat o starší dítě a nechá si proto vystavit svým ošetřujícím lékařem (gynekologem či praktickým lékařem) tiskopis „Rozhodnutí o potřebě ošetřování (péče)“. Ošetřující lékař stanovil potřebu ošetřování na dobu 9 kalendářních dnů – od 5. do 13. srpna.

Uplatňovat nárok na dávku od 5. srpna bude její manžel. V části A tiskopisu bude uvedena manželka a ošetřující lékař označí důvod „nemůže pečovat o dítě, o které jinak pečuje“. V části B manžel vyplní potřebné údaje. Od 11. srpna bude o starší dítě pečovat jeho babička, která s nimi bydlí. Manžel si nechá vystavit od ošetřujícího lékaře manželky „Potvrzení o trvání potřeby ošetřování (péče)“ ke dni 10. srpna a svému zaměstnavateli předá oba výše zmiňované tiskopisy. Babička, která je zaměstnaná a bude od 11. srpna doma pečovat o starší dítě, vyplní tiskopis „Žádost o ošetřovné osoby, která převzala ošetřování (péči)“. Dne 13. srpna, kdy dostane matka dítěte od ošetřujícího lékaře „II. díl Rozhodnutí o ukončení potřeby ošetřování (péče)“, pak babička dítěte oba tiskopisy předá svému zaměstnavateli.

Jestliže by babička dítěte nebydla s matkou dítěte v domácnosti², neměla by nárok na ošetřovné.

STŘÍDÁNÍ MEZI RODIČI S RŮZNOU PODPŮRNÍ DOBOU

U rozvedených rodičů, kteří ošetřují nemocné sedmileté dítě, mohou nastávat situace, kdy je matce svěřeno dítě do trvalé péče (je osamělá – nežije s druhem a ani se znovu neprovdala) a otec o dítě pečuje např. pouze jeden týden v měsíci (tedy nemá žádné dítě do 16 let v trvalé péči), osamělý není.³

Dítě těchto rodičů při pobytu u otce onemocní a ošetřující lékař dítěte stanoví potřebu ošetřování celkem na 20 dnů. Otec bude ošetřovat dítě prvních 7 dní, pak přebírá ošetřování jeho matka. Ta bude mít nárok na dávku po dobu dalších 9 dnů, tj. do celkové podpůrní doby 16 dnů a zbývajících 4 dny bude omluvena v zaměstnání, ale již bez nároku na dávku.

Pokud by začala v tomto případě ošetřovat nejprve matka 7 dnů, pak by otec dítěte měl nárok na dávku pouze 2 dny. Tedy do vyčerpání jeho podpůrní doby 9 dnů.

STŘÍDÁNÍ MEZI RODIČI DÍTĚTE DO 10 LET V PŘÍPADĚ UZAVŘENÍ ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Může se stát, že ve škole, kterou dítě navštěvuje, praskne voda a dojde k havárii. Škola rodičům sdělí, že děti musejí zůstat doma např. celý týden od 16. do 22. dne daného měsíce. Zaměstnanec-rodíč má možnost nechat si od školy vystavit tiskopis „Žádost o ošetřovné při péči o dítě do 10 let z důvodu uzavření výchovného zařízení (školy)“. Postup uplatňování nároku na dávku při střídání v případech této události je odlišný od předchozích příkladů.

Výše zmiňovaný tiskopis je dvoudílný a průpisný v části A. Matka ví, že může pečovat o dítě od prvního dne uzavření školy po dobu 3 dnů, tj. od 16. do 18. dne. Vyplní první list tiskopisu část B. a uvede zde osobu, která péči o dítě v průběhu potřeby ošetřování přebrala – v našem příkladu otce dítěte.

Otec dítěte vyplní druhý list tiskopisu. Otec i matka dítěte zašlou „svůj“ list tiskopisu každý svému zaměstnavateli. Zaměstnavatelé jim k tomuto tiskopisu vyplní „Přílohu k žádosti o dávku“ a vše zašlou příslušné okresní správě sociálního zabezpečení.

Podmínkou nároku na dávku je v těchto případech nepředvídatelnost důvodu uzavření školského zařízení (havárie, mimořádné opatření při epidemii aj.), nesmí jít o uzavření dopředu plánované.

POZOR NA NAVAZUJÍCÍ PŘÍPADY OŠETŘOVNÉHO

Závěrem zmiňme ještě jeden příklad. V praxi nastávají také situace, kdy matka dítěte vyčerpá celou podpůrnou dobu ošetřovného a ihned po ukončení tohoto případu je otcí na stejné dítě vystaveno nové rozhodnutí o potřebě ošetřování na dalších 9 dnů. Otec již nárok na dávku nemá, z hlediska ZNP jde stále o jeden případ ošetřování (péče). Jestliže by byl takto uplatněn nárok na ošetřovné oběma rodiči a přesto došlo k výplatě dávky (v praxi se může ojediněle vyskytnout např. v situaci, kdy jsou doklady předány na okresní správu sociálního zabezpečení s velkým vzájemným odstupem), jedná se o přeplatek na dávce, který je otec dítěte povinen vrátit. ■

Autorka článku pracuje v odboru nemocenského pojištění zaměstnanců ČSSZ.

¹ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

² k definici domácnosti viz § 3 písm. v) ZNP

³ k definici osamělého zaměstnance viz § 40 odst. 7 ZNP

MLADÍ MAJÍ O DŮCHODU NEJASNĚ PŘEDSTAVY

Přes 90 % mladých lidí netuší, jaký mají nyní důchod jejich prarodiče či rodiče a nemá ani dostatečně přesnou představu o tom, jaký je průměrný starobní důchod v ČR. Vyplývá to z průzkumu poradenské firmy Broker Consulting, jehož se zúčastnilo 332 respondentů ve věku 20 až 35 let. Přes 60 % respondentů odhadovalo průměrný důchod mezi 14 000 až 17 000 Kč. Ve skutečnosti se však průměrná penze v Česku pohybuje mezi 9 000 až 12 000 korunami.

Téměř 60 % Čechů navíc uvedlo, že ve stáří by chtěli pobírat plnohodnotný důchod okolo 17 000 korun, s nímž bez problémů vystačí.